

ANNEX III**Parmènides****Sobre el ser, el real i la confusió de la tesi realista**

/extractat de l'obra Tractat de la Ignorància, del mateix autor/

“Car dins de l'ésser hi ha hagut un misteri dins del misteri, per dir-ho d'alguna manera: a la consciència d'existir s'hi ha afegit la consciència de la consciència. Però això tampoc és cosa que podem afirmar en general, ni en el futur, ni potser podem afirmar que succeeixi a gaires éssers. Però en qualsevol cas ha succeït a uns quants éssers, Antics i Moderns. I en l'estat actual de la cosa metafísica, no hi ha més remei que li succeeixi a aquell que es posa a pensar, el fet que jo tinc un misteri dins un misteri, a dins, davant per davant del meu gos quan, amb el pal a la boca, i remenant la cua, de cop es posés a dir-me: ¿què és això de ser gos?, i ¿què és això de saber o creure que sé que sóc gos?, i encara: ¿i perquè així, gos, i no flor, o papallona o X? Però ell no diu res, car ell, a dins, no té cap misteri, i jo sí: la sorpresa de ser, el viatge de la meua llibertat de ser.

No a tothom, és clar. Heràclit i Parmènides, cadascú a la seva manera, ja varen declarar que l'home savi és aquell que està despert, enfront dels que estan adormits, i que en realitat hi ha els homes, pròpiament, pocs, i els mediocres, els més, car uns saben ser homes, en saben el camí, i els altres agafen el camí de les coses, igual que les bèsties. En aquest sentit, estem ben bé igual, sinó pitjor. O sigui que això de la consciència no és un salt qualitatiu quantitatiu. No. Uns quants, i encara durant poc temps, es van afanyar a construir la consciència des de la mirada amb què els seus conciutadans, també per poc temps, ho feren amb les coses, en igualtat. L'ésser és, i el no-ésser no és, va dir solemnement, amb precisos versos dactílics. Fou Parmènides. I encara va dir: que el camí de la veritat estava no en les coses, sinó en el treball de ser de l'ésser, i de les coses tal com són, essent.

Però aviat van perdre l'*oremus*, com es diu. Perquè els moments originals tenen això: són purs i nets. Encara no t'has complicat. I en el naixement de la consciència, els primers, aquests nostres grecs, i també els orientals, van veure clar i senzill: que el que hi havia era tot el que hi havia, i que no hi havia abans ni després, car tot és ara i aquí, i que el misteri, o il·limitat, tal com deien, era impenetrable. I que tot era ple de déus, ja que cada cosa, de fet, és un déu inexplicable de si mateixa o de si mateix. I que en qualsevol cas, vist això correctament, ser és la feina de ser ésser tot sabent aquest no saber, o sigui, i, entenem-ho bé, fer-se càrrec de la situació, tocar-hi, veure-hi, ser

conscient o ser lúcid, pensar, tenir esperit o intel·ligència¹, que tot això és el que diu el verb *noein* o el nom *noos*, amb el qual Parmènides anomena el saber propi de l'home. Car altrament, en el camí de les coses, s'és un ignorant. Però Parmènides no afirma que el camí de l'ésser sigui la Veritat, el Saber o el Tot, o el Déu, o com li vulguin dir tots els necessitats d'explicació. No. Només diu, tal com li assenyala la deessa de la Justícia, *Dikè*, que aquest és el camí de l'home per al respecte del què realment és, *que és l'impenetrable*. Car el camí de l'home és també el camí de la ignorància. Però no pas el camí de la pèrdua del respecte a la ignorància, tal com fan els que segueixen el camí de les coses, que perden el respecte a la Natura, a la Ignorància i a ells mateixos.

Així que Parmènides, al nostre entendre, hi va veure clar. Però tot seguit, Zenó d'Elea, deixeble seu, hi va veure fosc. No va respectar aquesta dura llei, neta i objectiva, de què el viure de l'humà és el fer-se càrrec de la seva pròpia mort, com diria Rilke, acceptar el Misteri de Ser. No. Ja es va confondre, car allò que per Parmènides era un simple diferència d'estat del ser de les coses, plural i canviant, o bé ú i immòbil, però que no diferenciava les coses en elles mateixes, es llegeix com que el ser de les coses, i de l'ésser com a cosa, resideix en l'ú immòbil, la seva essència, i que la pluralitat i el canvi són aparença, moviment no essencial. Es crea la diferència entre el que hi ha de veritat i el que sembla que hi ha². I traslladen el fet metafísic, perfectament acotat en Parmènides, a una dimensió abstracte (feta d'imaginari i llenguatge), *on el Real és Aparença, i l'Irreal o Imaginat és allò Real, o Vertader*, sense tenir en conte dues lleis del Real (o allò que tens al davant): que res és ú immòbil, i que alhora cada cosa és ú immòbil, car cada cosa és diferent a si mateixa en dos instants successius, i alhora cada cosa és única, a cada instant, tal com ens explica Machado i intenta demostrar Zenó en les seves apories. Així doncs Zenó va decidir que allò que tenim al davant és aparença i allò que no veiem és essència, veritat.

Fabulosa inversió del què tenim al davant. Fabulosa imaginació que obre les portes a la transcendència i a la idea de Déu. Fins llavors, a Grècia, els déus eren humans immortals, i no res més: pures formes simbòliques dels assumptes ètics i mentals dels humans. O déus de les coses. Però no eren idees, abstractes absoluts, éssers ontològics, no existents en el Real (insistim: allò que tenim al davant i res més). Es va passar de *veure el què hi ha, a veure el que no hi ha*, fent un salt no a l'Abstracció pura, que és veure el què hi ha i prou, en la nostra Consciència, sinó a la Imaginació pura, tal com Pitàgores havia fet amb les matemàtiques. Greu error metafísic. Perquè l'abstracció de la consciència, només pot ser física (lleis teòriques del què hi ha, o Ciència), o ètica (lleis teòriques del què faig), però no Metafísica (lleis teòriques del què som), perquè en metafísica la consciència no pot sortir d'ella mateixa, o sigui, que ignora absolutament.

¹ Ferrer Gràcia, Joan, , *El pensament presocràtic*, Edicions de la I-I, Girona, 2011, pàg.74

² Ferrer Gràcia, Joan, , *El pensament presocràtic*, Edicions de la I-I, Girona, 2011, pàg.76

Així que a partir de Zenó, quedaren oberts els camins de la imaginació, de les idees, de la substància i de l'essència, i de la falsa metafísica, tot allò que Macedonio en diu "puro verbalismo", i que ha omplert els darrers dos mil cinc cents anys dels occidentals, el viatge de la consciència esguerrada, i ens ha dut on som³. Fins que parlaren, principalment, Nietzsche i Alfred Jarry. Llavors el viatge s'aturà de cop, i la consciència baixà del Cel on l'havien posada (i que havia estat un gran instrument dels que l'havien utilitzat com a Poder), altre cop a la Terra, on l'havia deixat Parmènides: el que és, és, i el que no és, no és. Amb un afegit: i el que és, no tenim ni idea de què és."

JMa Uyà, *Tractat de la ignorància*, Cap.VIII. La llibertat de la consciència: el viatge, pàg. 41-42.

"El mètode realista és el principi generador de la violència fet al sentiment en les seves doctrines; i ha estat sota la influència del seu imperi, que no és altre que el de la imaginació, tot i que extraviada de les seves vies naturals, que els pensadors, els filòsofs o teòlegs, consagrats al culte de la Raó pura, o a la persecució d'un Déu que ells mateixos titllaren d'inaccessible, s'esforçaren per elevar el pensament per sobre de les seves condicions, cercant la veritat fora de les lleis de l'enteniment, o sigui la realitat fora de la consciència."

Charles Renouvier⁴

³ "La descripció del conjunt més fiable de la tradició filosòfica europea és que consisteix en una sèrie d'anotacions a Plató." Alfred North Whitehead, *Process and Reality*, 1929 (Michel Onfray, *Les savieses de l'antiguitat*, ob. cit. Pàg.18). Aquesta és la famosa citació de Whitehead que s'acostuma emprar indicant que tota la filosofia occidental és una nota a peu de pàgina de Plató. Efectivament, fins que no arriben els nihilistes, tota la tradició occidental és idealista.

⁴ Renouvier, Charles, *Histoire et solutions des problèmes métaphysiques*, 1901 (edició castellana, llibreria Hacchette, Buenos Aires, 1950) (trad. al cat. de l'autor). Sobre la tesis realista, també a *Les dilemmes de la métaphysique pure* (1901), ed. castellana Losada, Buenos Aires, 1944, p. 193 en endavant, on diu: "La tesis oposada al realisme (...) té el seu punt de partida en la consciència i no en un principi específic del món extern" (p.193); "no es tracta de la consciència empírica (...) sinó del concepte del jo o persona: del jo generalitzat en tant que condició sine qua non del pensament i expressió genèrica dels individus dotats de consciència" (pàg.194); "Tot pensament es refereix a una consciència que no pot tenir per objecte altre cosa que ella mateixa amb la finalitat de testimoniar la seva pròpia percepció." (pàg. 194); "La hipòtesis de la cosa com a principi condemna els mètodes realistes al greu error lògic que consisteix en deduir del principi inconscient, superposat al món, la consciència, sense la qual el món, la seva existència i el seu pretès principi no poden ser representats." (pàg. 197) "Malgrat el poderós instint que ens fa creure en l'existència d'objectes residents fora de nosaltres, que segueixen essent un cop desapareguda la nostra consciència, no seria contradictori que tot el que percebem no fos realment altre cosa que la manera objectiva de les nostres percepcions en correlació a la seva manera subjectiva, de tal forma que ambdues maneres reunides no fossin més que afeccions correlatives de la nostra consciència. Aquest punt de vista paradoxal és útil per a persuadir-nos d'una veritat estretament vinculada al principi de relativitat; a saber, que la consciència és la condició de la representació de totes les coses i no pot posseir seguretat sobre cap, independentment de les seves pròpies modificacions." (pàg.176, trad. al cat. de l'autor. Subratllat de Renouvier).

“Tot plegat neix d’una tesi, o idea del món, universal entre la immensa majoria: que hi ha Realitat, i no només Real. Que el Real que tenim a davant, el fet d’estar percebent un continu de fenòmens, és “real”, tant els fenòmens com l’èsser que els percep, *de manera objectiva, mesurable, amb origen i fi, necessitat, sentit i explicació, en relació de causa efecte, exterior i permanent a l’èsser*. I que la mesura d’això, és saber, el Saber. Aquesta tesi no és directament filla de la màgia ni del mite ni de la religió, sinó del pur racionalisme, l’estat mental de la societat burgesa, pràctica, i de la Ciència. És la que creu que fora de l’estat sensible, immanent i continu, del jo, hi ha una Realitat objectiva permanent.

Aquesta tesi neix del camí esguerrat de Zenó d’Elea ja comentat. Des del moment que les coses tenen un Ú (essència, substància, idea, forma o creador), tenen per tant una Veritat, i si una cosa té veritat, és que és única, car de veritats no n’hi pot haver dues, metafísicament parlant. Tenint, la realitat plural, un Ú, tenim que el Real és Vertader, i Únic.

(...)

O dit d’una altre manera: en un Real Ordinari, ens podem creure el món, tal com la nostra percepció hi encaixa, i entendre’ns causalment, i hi podem fer Ciència, que és una feina que no contempla la qüestió metafísica de la cosa, sinó només la Física (per més que tota Física viu en estat Metafísic⁵). Però el real no és Ordinari, car res és Ordinari, tal com ha dit Alfred Jarry, sinó Extra-Ordinari, car tot és únic i inexplicat, cada cosa i el tot que percebem en cada moment. Per tant, una consciència atenta no pot elevar allò extraordinari a ordinari, sense més, perquè al fer-ho comet un oblit absolut: la qüestió metafísica de tot allò existent; i convertint en ordinari, o sigui plausible, familiar i explicat, allò que en realitat és extra-ordinari, simplement comet un frau amb ell mateix, i encara que això potser el faci dormir millor i més tranquil, li suposa, al cap i a la fi, la creació d’un món tancat, explicat per ell mateix, que l’atrapa, quan en realitat el món o existent és obert, perquè és inconegut. Tota Raó clou el Real en un límit ingenu, i la Tesi Realista és el límit més ingenu de tots.

---

⁵ La Ciència és l’edificadora del Món, “*creación suya (...) con una eficacia de fijación, de ubicación y encadenamiento tales que (...) alejados para siempre de nuestro estado originario, negamos una y mil veces que con el tejido mismo del Ensueño se haya elevado esta pesada y firmísima construcción (...) La ilusión, la Alucinación es tan completa que creemos que la morada erigida por nosotros, el Mundo, existía antes que llegáramos y subsistirá aunque partamos*” (pàg. 64) “*Cuando por un, hoy rarísimo, estado contemplativo o pasional (...) simplemente (...) brota el asombro de ser; hemos puesto inesperadamente el pie en una frontera vecina y esa tierra vecina es el “ser”, es nuestra verdadera patria: la habíamos olvidado tanto que, al tocarla imprevista e involuntariamente, nos retiramos con inquietud, sintiéndonos en tierra extranjera, sintiendo lo opuesto de lo que debiéramos experimentar. Volvemos presurosos a nuestra sólida tienda de apercepción y después de tranquilizados y calmados por un gran sorbo de ubicaciones, nos preguntamos desdeñosamente, ¿Qué es eso de la Metafísica?*” Macedonio Fernández, *ob. cit. supra*, pàg. 65).

El sentits, digueren ja els grecs antics, ens enganyen. I en això, com en gairebé tot, tingueren raó. Perquè ens fan creure que el món és exterior, lògic i causal, i verificable, i és així, perceptivament, amb una única propietat metafísica: que només jo ho veig, i no ho puc demostrar. Aquí és on es perdé Zenó, i on Parmènides va avisar:

*“...sinó (que el ser) és ple de ser tot a l’una.
És tot seguit, així doncs: perquè ser amb ser es toca (...)
...Necessitat poderosa
colla amb cadenes de límit, el té clos d’un costat i de l’altre (...)
és, per tant, no pas faltat; que si ho fos, de tota falta tindria.
I és el mateix el pensar, i allò que fa pensar possible.
No trobaràs sense el ser, en efecte, que n’és testimoni,
Que trobarà el pensar. (...)
I com que (hi ha) límit, últim, és acabat i perfecte
de tot arreu, com el cos d’una rodona pilota (...)
Paro aquí doncs per tu, el dir de què fiar-te i la pensa
de veritat. I a partir d’ara els parers dels qui moren
sàpigues l’oracle enganyós escoltant de les meves paraules.
Ja que fixaren criteri a nomenar dues formes
i una d’aquestes no cal (i és justament aquí on es perden);
(...)
de totes dues igual, que ben res hi ha entre les dues.”⁶*

O sigui que cada ésser és tot un, és ple, i amb l’altre ésser es toca. Però els éssers, l’un amb l’altre, estan lligats amb “cadenes de límit”, tancats d’un costat i de l’altre, car son dues coses plenes, complertes, que no els falta res, perquè si els faltés alguna cosa, els faltaria tot (com una pilota, que per un petit forat es perd tota); i això és igual en el pensar de cadascú, i allò que el fa possible, car ser i pensar és una sola cosa⁷. Per tant, doncs només pot pensar el (un) ésser, ens diu Parmènides, no facis cas dels que diuen que hi ha dues coses (Ú i Plural, Veritat i Mentida, Dalt i Baix, Realitat i no Realitat, etc), perquè tot és una sola cosa, car no hi ha ben res entre les dues. I aquesta sola cosa ets tu, l’ésser, cada ésser complet, com una pilota.⁸

I aquí “és justament on es perden”, aquells que hi veuen dues coses, perquè els sentits els enganyen, però no respecte a l’exterior (car el que ens enganyaria és el moviment aparent de les coses, la seva pluralitat, a la qual la Raó s’encarregaria de posar ordre, i

⁶ Ferrer i García, Joan. *El pensament presocràtic*. Ed. de la I·I, Girona, 2011, pàg. 421 a 425.

⁷ “Alimentat en els mars de la sang que li salta a l’encontre, / on més es troba d’allò que els humans pensament anomenen: / car pensament és la sang que envolta el cor en els homes.” Empèdocles d’Agrigent, citat per Porfiri, dins Estobeu, *Extractes de física, dialèctica i ètica*, I 49, 53, a *El pensament socràtic, ob. cit.* 567. I també: “perquè l’ànima i la intel·ligència són el mateix”, Demòcrit, segons Aristòtil, ob. cit., pàg 705.

⁸ Cal anotar que la idea ovoide, o esfèrica, també la fan servir Jarry i Juan Matus en la descripció de l’ésser. Jarry i Matus coincideixen en anotar, simbòlicament, que la comunicació es realitza pel ventre.

trobar-ne l'essència i la lògica, per tal de fer el Real comprensible amb la Tesi Realista), sinó que ens enganya respecte a l'interior. Car el que veiem i sentim, *no és l'exterior, és el nostre, i només nostre, i únic, i només únic, estat de visió interior de la consciència* (el "pensar", per Parmènides, que és un amb les coses), i així és que vivim, no enganyats de fet, sinó en estat d'ensonyament, o somieig, desperts (o adormits, tant és, car no hi ha verament cap diferència ontològica), veient una pel·lícula, allò que anomenem estat de realitat, o Real, que no és demostrable ni comprensible, per més que racionalment la podem fer lògica o matemàtica. Però això no demostra res. La "veritació" purament descriptiva (no podem parlar mai de Veritat) és que l'ésser, o sigui cada jo, és Ú amb Tot, i aquest és l'únic Ú que tenim, jo mateix.

I ja que és únic, i total, i absolut en ell mateix, com una pilota, de fet el podem deixar de considerar "jo", car no té, no tenim com diferenciar-nos mai del que no és "jo", o sentir una altra cosa o ser un altre jo, perquè sempre som la mateixa pilota rodant en el mateix pendent inconegut. Som un estat continu i únic de consciència, res més. Macedonio Fernández ens diu que som una ànima sense jo⁹, una pura cruïlla de sensacions (generalment ensinistrades en el consens ordinari) conscienciades lingüísticament dins un espai/temps/cos, de manera indiferenciada absoluta. Ni el temps, ni l'espai, ni el meu cos son res diferent de la meva consciència, car, com hem dit, si la meva consciència no hi és (no existeix, dorm, o ha mort), la Realitat tampoc hi és. Que hi sigui pels altres no importa, metafísicament parlant, en absolut, car tot és ara i aquí, davant dels meus ulls. La continuïtat del temps i l'espai (la història, tenir fills, l'herència, lluitar pel futur, etc), resulta ser una quimera de la imaginació, però no una realitat de l'ésser, que o bé és, absolutament, o bé no és. La resta és allò que hi ha davant dels ulls, res més.

No hi ha dos mons, un interior, subjectiu, i un altre exterior, objectiu. Aquí és on es perden, ens diu Parmènides, *"que ben res hi ha entre les dues"* (realitats).

Però possiblement això sigui difícil d'entendre, en la seva estàtica senzillesa, pels "molts", car els sentits ens enganyen plenament. I encara més si et cau un piano a sobre, que és el que els passa a la majoria. El Real resulta, llavors, aquesta pesada i ferma construcció que anomena Macedonio Fernández (nota 5), que només podem deixar de veure com a Realitat si ens estranyem d'aquesta entranya, o manyoc, que ens té perceptivament ubicats, i fem un salt consciencial.

---

⁹ "Y llamo por eso al Ser un almismo ayoico, porque es siempre pleno en sus estados y sin demandar correlación con supuestas externalidades ni substancias (...) Ayoico, o sin yo, porque es una, única la Sensibilidad, y nada puede ocurrir, sentirse, que no sea el sentir mío (...) que deja de ser, por tanto, una subjetividad. El ser es místico, es decir, pleno en cada uno de sus estados; esta plenitud significa: no radicación en un yo y no dependencia o correlación con lo llamado externo y lo llamado substancia". (pàg.243) "El Ser sería la nada si no fuera inmediato al alma como es al Ensueño." Macedonio Fernández, *No toda es vigilia la de los ojos abiertos*, O.C.VIII, Ed. Corregidor, Buenos Aires, 2001, pàg.244.

I així fou - segons explica el traductor al català dels fragments dels presocràtics, Joan Ferrer Gràcia-, com Empèdocles d'Agrigent, pensant que l'Esfera amb què Parmènides metaforitza l'ésser, és, de fet, l'Ú immòbil, essencial, previ i transcendent, a la qual diu que anomena "déu", assumeix l'Amor com amor a l'Ú, i l'Odi, com el menyspreu de la Pluralitat, entesos també com a Bé i Mal. També podem entendre que en realitat Empèdocles encara s'ho mira com un "espectacle", tal com van inaugurar la mirada humana grega els poemes d'Homer, les grans narracions, perquè encara Empèdocles no ha diferenciat, amb un exercici de *"continguda fascinació per la presència de les coses conjugat amb un altre d'imaginació no menys extraordinària."*¹⁰.

Fixem-nos bé: el nostre Empèdocles, mirant el cel com Tales de Milet - però sense caure al forat fent riure a no se sap si a una vella o a una agraciada jove-, es troba a mig camí de dos sentiments que l'omplen: un, l'astorament per la presència conscient de la Realitat, la sorpresa metafísica o "asombro de ser" de Macedonio, allò que Aristòtil afirma que origina la filosofia (i que en realitat origina l'ètica i tot el saber del no saber, com veurem), la perplexitat de saber-se essent, per una banda.

Però per altra banda, Empèdocles, ja ha iniciat el camí de la seva imaginació, tot allò que en diem pensar, i que no és pensar, sinó pensament imaginari (el llenguatge, per exemple, és imaginació sobre la realitat, abstracte, nostre, interior; no és la realitat). I aquest imaginar fascina igualment al nostre Empèdocles, natural d'Agrigent, un lloc de Sicília, llavors anomenada la Magna Grècia.

Oh, l'imaginari! La trampa de la raó i del llenguatge, que no és el "noos" parmenideà, el pensar, sinó el "logos" , o raó de la paraula lligada a la lògica, que tempta, i vol respondre el "què és això", "ti estin", però no pot, cabalment, perquè és tant sols imaginació, vols a l'aire dins la nostra consciència, imatge creada dins la ment, creada, i fatalment creguda¹¹ i *finalment proclamada i ensenyada a foc generació a generació*. Qui pensa, no imagina, veu, i el que veu no es pot pensar. I llavors sap que no estem fets per pensar, sinó, molt malauradament, per imaginar molt més que no per pensar.

¹⁰ Ferrer i Gràcia, Joan. *El pensament presocràtic*. Ed. de la I-I, Girona, 2011, pàg. 86

¹¹ Escriu Charles Renouvier: *"La participació del món dels fenòmens en les Idees, la llum i les ombres de la caverna i la comparació del Bé amb el Sol, font de la vida i la llum (en Plató), no són més que metàfores."*, a *Los dilemas de la metafísica pura*, Losada, Buenos Aires, 1944, pàg.28, trad. al cat. de l'autor. Més endavant ens diu que Plató, Aristòtil i els neoplatònics, tot ho passen a un pla simbòlic, immaterial. Afegim nosaltres, doncs, que aquest fet suposa dues coses: anular el Real de la Realitat, car no està aquí, i paradoxalment, fixar la Realitat del Real, car allò que té ontologia, o sigui, Coneixement i Veritat en Origen, és únic, i per tant, vertader. Aquesta doble operació feta en l'imaginari, és determinant per la Tesi Realista, i també per enfonsar la visió parmenideana, tal com l'hem explicat dins aquest capítol, de l'ésser. Tot plegat permet organitzar els sistemes religiosos i polítics necessaris pel discurs del poder, car no hi pot haver discurs del poder si no hi ha control de la veritat. Així que, necessàriament, tot discurs de poder és una imaginació, car la potència metafísica necessària, com ja sabem, no és possible. Si hi hagués Veritat Metafísica, només hi hauria un Poder. I no és així, ni una cosa ni l'altre. Miquel Bauçà escriu: *"pensar coses errònies respecte de les coses, forçats per les coordenades. Aquest és l'aspecte més usat de la imaginació."* **Imaginació, La. El Canvi**, Empúries, Barcelona,1998, pàg. 298.

Perquè qui pensi que amb la raó imaginativa pot pensar, que això és pensar, no pensa. Qui pensa que la raó és la “capacitat” de la consciència per discernir el què hi ha del que s’imagina, aquest pensa. I no és gens fàcil de distingir, primer per la tendència natural (producte de la por instintiva, potser...) de l’humà a creure’s més el que imagina que no el que és; i en segon lloc, a causa de l’ideari romàntic i una mala interpretació de la creativitat, pel fet que els moderns eduquem en el valor d’allò imaginat (greu error pedagògic actual des de la més tendre infància), quan allò que imaginem no val res en sí mateix , *a no ser que sigui un pensar allò que imaginem, un pensar de la imaginació*, i no pas un imaginar de les imatges pures i els conceptes. Un pensar just a partir del Real no imaginat, ara i aquí, únic i mortal. Entenem-nos: la raó i la imaginació són les eines de la consciència just si en són només les eines combinatòries de la percepció, per fer el treball superior, que és entendre el Real, en el sentit d’acceptar-lo i no deformar-lo. Per altre banda, podem imaginar màquines, o fantasies, és ben cert, però mai com a substitució del Real, sinó com a element simbòlic o tècnic o comprensiu del Real. Heus aquí doncs, que la Raó i la Imaginació tenen dues cares: la que ens allunya del Real idealment, i ens fa perdre, el camí errat de Parmènides; i la que ens il·lumina el Real, i ens fa “veure” comprensivament, realment, no pas idealment.

És una feina, i gens fàcil: *“car pensament és la sang que envolta els homes”*, va pensar finalment Empèdocles (nota 7), després d’abaixar el cap vers les coses humanes, lluny del cel. I així és. Però pensament no és imaginació, només; ni raó és sols lògica causal exterior. Raó, val a dir, és ètica interior. Raó és consciència del límit, com veurem. Perquè hi ha “límit”- com diu el “dir” poètic de Parmènides- que resulta ser el “tot” en què viu la nostra percepció constantment, car si hi hagués falta, *“de tot falta tindria”*. Paradoxa òntica, feta en origen del fet: l’èsser és limitat (així el percebem), i alhora aquest límit ho és tot (el que percep), i absolut (no percep altre cosa¹²). I aquest “fet” original, de constitució en origen, de fàbrica de motllo, o sigui òntic, no ha canviat. *La única cosa que ha canviat és el nostre estat consciencial, la manera en què ordenem i disposem les dades de la realitat en el nostre òrgan conceptualitzador, o sigui ment conscient.*

Però en general ens és més fàcil imaginar creient en la realitat. Estar distrets dels què hi ha, i enganxar-nos com una paparra a una percepció de la realitat còmode i irresponsable, no consciencial. Ni en consciència metafísica ni en consciència ètica. Si es deixa de creure en la religió, és per mandra i comoditat, i si es creu en la ciència i la tecnologia, és pel mateix, i la seva evidència. I si creiem o no en la democràcia, dependrà de si ens hi va bé o no. I si creiem en el diner, és perquè en tenim. I així successivament en la major part dels afers de la vida, però creure o no creure no depèn de “saber”, sinó que depèn de la ignorància que procura la comoditat, o sigui,

¹² Ni en el concepte, o vivència, del “ensueño” (ensonyament) de Juan Matus, hi ha altra cosa: cada món “ensoñado.” és només un altre món, tan real i absolut com el Real, que alhora és també un “ensueño”.

l'estultícia, o sigui, mirar cap a l'altre banda i no de la banda de l'ésser. I la comoditat és tan sols allò que satisfà les pulsions instintives bàsiques ("esforç per perpetuar-se en el ser", allò que Spinoza en diu *conatus*, conservar rutinàriament i cercar equilibri entre malestar i benestar) i les pautes innates de conducta: alimentar-se, procrear, tenir por i lluitar i protegir-se, i explorar el territori¹³; i potser, apart de cercar una explicació tancada del món, com ja hem indicat, encara hi afegiria: *imaginar el que no és*, i creure, en el que sigui, *per poder tenir una idea del món*, i una solució metafísica (per això la nostra modernitat a-metafísica resulta un índex de canvi). I per fer això resulta molt més immediat no tenir cap idea metafísica ni ètica de la realitat, i empassar-se-la tal com ve, com un tot sense fissures, i com una piscina on hi juguem sense tocar mai les vores, no fos cas que si ens adonem de les vores, se'ns disgustés el joc. I aquesta és la diferència que Heràclit i Parmènides anomenen com a "ser homes", o sigui "saber-ne", i "ser home mediocre", o sigui, "no saber-ne prou" (als quals posen el nom del "els molts", o "els més", o "els homes"). Per Heràclit és la diferència entre *estar despert o estar adormit, per al saber*.

O la diferència entre haver entrat en l'etapa consciencial, més enllà de la racional. És clar que entre els "molts", ni l'etapa racional sembla haver estat assolida. Sortir de la Tesi Realista no és un despertar fàcil, gens fàcil. Destruir-se del realisme per veure el Real. Però si no se'n surt, no es "veu" res. Només es "mira".

JMa Uyà, *Tractat de la ignorància*, cap.XI. La Tesi Realista, pàg, 52 i 56-61.

---

¹³ Joaquim Jubert Gruart distingeix entre *Conatus*, o esforç per perpetuar el ser, Repetició/còpia, com a conservació i rutina, i Homeostasis, com a equilibri, rebuig del malestar i cerca del benestar, que serien les pulsions instintives bàsiques; i l'alimentació, la defensa, la reproducció i l'exploració, com a pautes innates de conducta. *Seminari de formació per a 'psicoterapeutes*, AXIOS, Girona, sessió nº 28, 24-X-2012. (Material inèdit).